

משרד ראש הממשלה

היועץ המשפטי

ירושלים, ד' אייר, תשנ"ט
20 אפריל, 1999

תיק - 18 - 31

אל: היועץ המשפטי של משרד ראש הממשלה

הנדון: יומניו של אדולף אייכמן - המצב המשפטי

לבקשתך להלן חוות דעתי בנדון.

1. העובדות:

בזמן שהותו בכלא הישראלי, כתב הצורר אדולף אייכמן יומן המתאר את קורותיו בזמן מלחמת העולם השנייה, בו הוא מתאר בפרוטרוט את חלקו בהשמדת יהדות אירופה באותן שנים (להלן היומן).

אייכמן קובע הנחיות למחזיק היומן תחת הכותרת "הערות לצנזור", בהם הוא אוסר על פרסום כתב היד ללא הסכמתו של ד"ר סרוואטיוס (עורך דינו), וכן הוא מעיד על סיכום שעשה עם האחרון לפיו, במידה והלה לא יקבל את היומנים לפרסום, יהיה הוא נוכח בעת השמדתם.

בחלק אחר ביומן מבקש אייכמן מד"ר סרוואטיוס כי יחלק עותקים של יומנו למקורבים וידידים אותם הוא מפרט באותו מקום.

יומנו של אייכמן מעולם לא פורסם, ואף לא נמסר לד"ר סרוואטיוס, והינו שוכב למעלה מ- 25 שנה כאבן שאין לה הופכין בארכיון המדינה.

לאחרונה, בעקבות פרסומו של סרט העוסק במשפטו של אייכמן, והמבוסס על סרטונים מקוריים מהמשפט עצמו, התעורר גל של התעניינות ציבורית בנושא, שכלל בקשות לפרסומו של היומן.

היות והיומן מוחזק בארכיון המדינה, שהינו יחידת-סמך במשרד ראש הממשלה, הפנה אלינו פרופ' אביתר פריזל, גנז המדינה, את העניין לקבלת ייעוץ משפטי באשר לדינו של היומן.

השאלות המרכזיות העומדות על הפרק הן: למי הזכויות הקניניות ביומן, למי זכות היוצרים ביומן, האם יש למדינה זכות לעשות שימוש כלשהו ביומן, כשהשימוש המעניין אותנו הינו, פרסומו של האחרון.

2. חשיבות היומן:

ב 29.4.99 התקיים דיון בנושא במשרדו של עו"ד שמעון שטיין, היועץ המשפטי של משרד ראש הממשלה, בו נכחו, מלבד היועמ"ש, פרופ' יהודה באואר, מומחה בחקר השואה וראש אגף המחקר ב"יד-ושם", פרופ' אביתר פריזל, גנז המדינה והיסטוריון, עו"ד אלן זיסבלט, נציג משרד המשפטים, מר ארי צוקרמן, מתמחה משפטי במשרד ראש הממשלה (מצ"ב פרוטוקול הישיבה).

פרופ' באואר ופרופ' פריזל הדגישו בישיבה הנ"ל כי ליומן חשיבות היסטורית מן המעלה הראשונה, שכן הוא נותן לנו תמונה מקיפה על הנעשה בתקופת השואה מנקודת מבטו של אחד הפקידים הבכירים במכונת ההשמדה הנאצית. פרופ' פריזל הוסיף כי עובדת היותו של אייכמן אדם משכיל, מוסיפה רבות לערך ההיסטורי של היומן.

השניים הביעו דעה נחרצת באשר לנחיצות פרסומו של היומן. בנוסף, קבעו השניים כי חשיפת היומן לעיון חופשי לכל מאן דבעי, אינה ראויה, שכן הדבר יגרום להוצאת קטעים מהקשרם וסילוף, כשכל אדם מצטט את הקטעים הנראים לו מתוך היומן. בנוסף, חשיבותו ההיסטורית של היומן מחייבת את הוצאתו בשלמות לאחר הגהה והוספת הערות שוליים היסטוריות.

פרופ' באואר הבהיר בישיבה הנ"ל, כי שום מכון מחקר רציני לא ייקח על עצמו את המלאכה מבלי שתובטח לו בלעדיות בתקופת המחקר (הווה ואומר, תקופת מחקר בה רק לו נתונה זכות העיון ביומן), שכן אף מכון לא יסכים למצב שבמקביל לעבודתו ביומן, יפרסמו קטעים ממנו ע"י גופים אחרים המעיינים ביומן. דבר שיוריד לטמיון את ערכה של עבודתו.

ניתן לסכם ולומר כי ליומן ערך מחקרי-היסטורי רב המחייב מסירתו למכון מחקר מקצועי להגהה ומחקר, כשבתקופת מחקר זו זכות העיון ביומן תהיה מוגבלת למכון המחקר בלבד.

המצב המשפטי

3. קיומה של זכות יוצרים ביצירה:

סעיף 1(2) לחוק זכות יוצרים, 1911 [תיקון אחרון 6.4.58], (להלן החוק), קובע כי "זכות יוצרים" פירושו זכות יחיד...אם זו יצירה שלא נתפרסמה - לפרסם את היצירה או כל חלק ניכר הימנה וכולל המונח את זכות היחיד - (א) להוציא לאור, להעתיק, להציג או לפרסם כל תרגום של היצירה".

סעיף 1(3) לחוק מגדיר פרסום כהוצאת העתקות מהיצירה לציבור.

סעיף 2(1) קובע כי "רואין זכות יוצרים ביצירה כאילו הופר ע"י אדם אם שלא בהסכמת בעל זכות היוצרים הוא עושה מעשה שהזכות היחידה לעשייתו נתונה בחוק זה לבעל זכות היוצרים".

על פי סעיפים אלה ניתן לסכם ולומר, כי היות ואייכמן ימ"ש, כתב את היומן, ויומן זה מוגדר כ"יצירה ספרותית" המוגנת ע"י החוק, זכות היוצרים ביומן הינה של אייכמן בלבד והוצאת העתקים ממנו לציבור, ע"י המדינה, תחשב כהפרת זכות יוצרים זו.

4. נטישת הזכות:

בספרות המשפט האמריקאית¹ מצויה הטענה כי אדם אשר הראה בצורה כלשהי על כוונת השחטת היצירה או השמדתה, ניתן יהיה לראות בו כאלו ויתר על זכותו ביצירה ותקל המלאכה על המעתיק להצדיק העתקתו. הראציונאל לדבר הוא, כי אדם אשר הראה כי אינו מתכוון להפיק רווחים מיצירתו, וכי אין בדעתו להשתמש בזכות היוצרים שלו הכוללת בעיקר את זכות הראשונים בפרסום עבודתו, הרי בעצם הפקיר את זכותו הנ"ל.

בהמ"ש שם², ייחס משמעות רבה ליוצר אשר השמיד את יצירתו, במחשבה כי העותק שבידו הינו העותק היחיד שלה (לגבי זכותו כי לא יפרסמו דברים שהוא כתב בניגוד לדעתו, ללא שום קשר להיבט הכלכלי, ראה בפסקה לעניין ה"פרטיות").

בענייננו, אייכמן כותב כי במידה והיומן יושמד, רצונו הוא כי עורך דינו, ד"ר סרוואטיוס יהיה נוכח בהשמדה.

האם ניתן לייחס לאייכמן כוונה להשמיד את היומן ולהסיק ממנה על "נטישת" זכות היוצרים שלו? לעני"ד, התשובה לשאלה זו הינה שלילית.

אייכמן אינו רוצה בהשמדת היומן, אלא מניח אופציה כזו וקובע הנחיות למקרה מימושה. אולם, בעצם השארת האופציה הזו, של השמדת היומן, בידי מוצאי היומן, יש משום החלשת ההגנה שניתן לזכות היוצרים של אייכמן ביומן. אדם שמתיר למחזיק ביומנו להשמידו, יש לראות במתן ההיתר משום הפקרת תוכן היומן ובודאי גילוי על חוסר כוונה לנצל את הפוטנציאל הכלכלי שביומנו. באשר לרצון שלא יהנה ממנו איש, יש לבטלו למול אינטרס ציבורי חשוב המצדיק את השימוש בו.

לסיכומו של עניין זה, אין לראות באפשרות שנתן אייכמן להשמדת היומן משום נטישת היומן וזכויותיו בו, אך יש לתת משקל רב לדברים אלו בבואנו לאזן בין האינטרס הציבורי בהעסקת היומן, לבין האינטרס הפרטי באי העסקתו.

¹ ראה לעניין זה: Paul Goldstein: "Copyright; Principles, Law and Practice", Boston, Toronto, London. Vo (3), p' 157.

² ראה "Pacific & S. Co. V. Duncan 572F. supp. 1186.1196, 471 U.S. 1004 (1985)".

5. פגיעה בפרטיות:

ניתן לטעון, כי בעצם העתקתו של יומן שעדין לא נתפרסם יש משום פגיעה בפרטיותו של כותב היומן שאולי לא רצה בפרסום היומן ולא רצה כי מחשבותיו והגיגיו יתגלו לעיני זר.

מעיון בחוק הגנת הפרטיות³ עולה, כי אין המחוקק מגן בצורה גורפת על פרטיותו של הכותב, שכן החוק קובע כי פגיעה בפרטיות היא "העתקת תוכן של ... כתב... שלא נועד לפרסום...או שמוש בתוכנו.. בלי רשות הכותב והכל אם אין הכתב בעל ערך היסטורי ולא עברו חמש עשרה שנה מיום כתיבתו."

המחוקק אינו מגן על פרטיותו של הכותב במקום שהיא מתנגשת עם אינטרסים ציבוריים, כדוגמת ידע היסטורי. בנוסף, קובע המחוקק מין תקופת התיישנות, של חמש עשרה שנה, הניתנת להגנה על הזכות לפרטיות של הכותב.

הואיל ובענייננו הכתב הוא ללא ספק בעל ערך היסטורי ואף עברו יותר מחמש עשרה שנה מיום כתיבתו, לא תעמוד הגנת הזכות לפרטיות כמגן לכותב, ואין בזכות זו בכדי לכבול את ידי המעתיק או המפרסם.

6. זכות היוצרים של אזרח זר:

אייכמן, כידוע, היה אזרח זר, שהובא לארץ לצורך שפיטתו.

סעיף 4 לפקודת זכות יוצרים⁴ קובע כי יצירה שלא נתפרסמה, תהא למחברה זכות יוצרים עליה, אם היה המחבר בזמן חיבורה אזרח ישראל או תושב ישראל.

מסעיף זה עולה לכאורה כי אייכמן, שלא היה אזרח או תושב ישראל, אינו נהנה מהגנת זכות היוצרים אותה העניק המחוקק לאזרחי ישראל או תושביה בלבד.

אולם, בסעיף 6 לפקודה קובע המחוקק כי אם נחתם כתב-אמנה בין ישראל ובין מדינה אחרת בעניין הגנת זכות יוצרים, אזרחי המדינות החתומות על האמנה בכל מדינה החתומה על האמנה, או שישאל הצטרפה לאמנה בעניין זה, רשאי שר המשפטים להורות בצו שיפורסם ברשומות, כי היצירות שהאמנה מחייבת את הגנתן, יהיו מוגנות בישראל על פי ההוראות שבצו.

בעקבות הצטרפותה של ישראל ל"אמנת ברן", המגנה על זכות יוצרים של יוצרים זרים במדינות החתומות על כתב האמנה, הוציא שר המשפטים צו, "צו זכויות יוצרים" (אמנת ברן), תשי"ג 1953.

סעיף 3 לצו קובע כי "יצירה שלא פורסמה ושמחברה היה בעת חיבור היצירה נתין או אזרח ארץ איגוד, (מדינה החתומה על האמנה), תהא מוגנת כאילו היה מחברה אזרח ישראלי".

³ חוק הגנת הפרטיות התשמ"א - 1981

⁴ ח"א"י, כרך א', עמ' 364, (ע) 389, (א) 389.

בענייננו, הואיל ואייכמן היה אזרח גרמני, כשהובא לארץ לצורך שפיטתו, וגרמניה חתמה על האמנה הנ"ל ב 9.9.1886, הרי שהחוק הישראלי מגן גם על יצירתו של אייכמן כאילו היה יוצרה אזרח ישראלי.

7. פרסום עובדות היסטוריות:

ניתן לטעון, כי היות והיומן עוסק בעובדות היסטוריות בעלות משמעות כבירה להיסטוריה של העם היהודי, אין לאיש זכות יוצרים על עובדות שהינן היסטוריות, ולכן יש לשקול התרת פרסום היומן.⁵

טענה זו עלתה בפ"ד "Belbo film production נגד חברת מוניטין בע"מ ואח' תא (ת"א) 1143/83 פס"מ תשמ"ז [ב], 391.

בפ"ד הנ"ל דובר בראיון טלוויזיוני עם מר אלי מן, לוכדו של אייכמן. חברת "מוניטין עיתונות בע"מ" שפרסמה את הראיון שערכה חברת בילבו טענה כי היות ומדובר בפרסומן של עובדות היסטוריות (סיפור לכידתו של אייכמן), אין לאיש זכות יוצרים עליהן.

ביהמ"ש שם קבע, כי אמנם עובדות היסטוריות כשלעצמן אינן מוגנות והינן נחלת הכלל, אך האופן שבו הובעו, ניסוחן, אופן הביטוי, תיאור חוויותיו ורגשותיו של הכותב, כפי שבאו לידי ביטוי באותו ראיון-שנדון שם, באלה יש ויש זכות יוצרים, והינם נחלתו הבלעדית של יוצרם.

מן הנ"ל עולה כי אין בעובדה שתוכן יומנו של אייכמן עוסק בעובדות היסטוריות בכדי לשלול את זכותו של האחרון ביומן.

8. העתקה למטרת מחקר - איזון אינטרסים

סעיף 12(1) לחוק קובע כי: **"המעשים דלקמן לא יהא בהם משום הפרת זכות יוצרים: (I) כל טיפול הוגן ביצירה לשם לימוד עצמי, מחקר בקורת, סקירה או תמצית עיתונאית."**

המחוקק ברצותו לאזן בין אינטרס הפרט, בעל זכות היוצרים, לאינטרס הציבורי הדורש פרסום, קבע רשימה של מטרות המצדיקות פרסומה של יצירה המוגנת בהגנת זכות יוצרים וזאת למרות אי קבלת הרשאה לכך מבעל הזכות.

בקובעו רשימה זו, קבע המחוקק כי אין זכותו הפרטית של בעל זכות היוצרים זכות מוחלטת וכי יש להשיגה מקום שהיא מתנגשת עם אינטרס ציבורי ראוי. בין המטרות ראה המחוקק לציין את מטרת ה"מחקר" כמטרה המצדיקה פגיעה שכזו בזכות היוצרים של בעליה.

היות והאיזון הנדרש בין זכותו של הפרט לאינטרס הציבורי משתנה ממקרה למקרה לפי נסיבותיו (מהו האינטרס הציבורי ומה משקלו במקרה הקונקרטי, עד כמה ראוי להגן על זכותו של הפרט במקרה הנדון וכד'), ראה המחוקק להוסיף את המילים "טיפול הוגן",

⁵ טענה זו, כפי שראינו לעיל, הינה בעלת משמעות כבירה ביחס לשלילת הגנתה של הזכות לפרטיות.

לאמור כי אין להשיג אוטומטית את זכות היוצרים בפני האינטרס הציבורי המגולם במטרות המפורטות בסעיף, אלא יש ליצור איזון אד-הוק שיהיה הוגן כלפי היוצר וזכויותיו.

בפס"ד "דודו גבע"⁶ נדרש בהמ"ש לשאלת הגדרת ה"טיפול ההוגן" וקבע: "בפסיקה האנגלו-אמריקאית התגבשו קווים מנחים לדיון בשאלה זו. ההכרעה בדבר הגינות השימוש (או הטיפול) נופלת בסופו של דבר בכל מקרה לאור הנסיבות הספציפיות... עם זאת, מפסקי הדין הרבים, שנגעו בסוגיה, ניתן למצוא ארבעה שיקולים עיקריים להכרעה (אשר קבלו, כאמור, גם ביטוי חקוק בסיפא לסעיף 107 בחק האמריקאי) והם:

1. מטרת השימוש ואופיו;
2. טבעה של היצירה המוגנת;
3. היקף השימוש (מבחינה איכותית מהותית) ביחס לכלל היצירה המוגנת;
4. והשפעת השימוש על ערכה של היצירה המוגנת ו/או על השוק הפוטנציאלי שלה.

יצוין, כי שיקולים אלה הם אמנם העיקריים אך לא היחידים; גם בארה"ב, שם מנויים, כאמור ארבעת השיקולים העיקריים במפורש בחוק, מפעילים בתי המשפט לעיתים "שיקולים נוספים".

בהמשך פסה"ד מפרט בהמ"ש את דרך בחינת ה"טיפול ההוגן"⁷: "מן הפסיקה האמריקאית עולה, כי בבחינת השיקול הראשון יילקחו בחשבון שני פרמטרים עיקריים: מחד גיסא- אופיו המסחרי של השימוש, להבדיל משימוש שלא למטרות רווח, ומאידך גיסא- תרומתו של החיבור לקידום ערכים אחרים החשובים לחברה, (חינוך, תרבות, יצירתיות, מחקר וכיו"ב). ככל שישא השימוש אופי מסחרי יותר, ייטה בהמ"ש לסווגו כבלתי הוגן. לעומת זאת, ככל שיהא השימוש יצירתי יותר ויקדם מטרות חדשות, שונות מאלה של היצירה המקורית, תגבר הנטייה להכשירו... ואולם, מכך אין ללמוד, שלהבחנה זו משמעות קונקלוסיבית ביחס להגינות השימוש. השימוש עשוי להיחשב הוגן לאור מטרתו ואופיו גם אם אלה מסחריים, אם מדובר בשימוש המקדם מטרות חברתיות... קביעה זו היא היא הכרח המציאות, משום שבעולם המודרני מרבית הפעילויות לקידום מטרות חברתיות אינן ניתנות לניתוק ממניעים כלכליים. פסילת כל שימוש מסחרי ביצירה מוגנת כבלתי הוגן תוביל לפיכך לדיכוי פעילויות שהחברה דווקא מעוניינת לעודד".

לגבי המקרה הנדון באותו פס"ד, קבע בהמ"ש כי הואיל ומטרת השימוש הינה ביסודה מסחרית והואיל ואין ערך חברתי חשוב המקודם באמצעות שימוש זה, אין השימוש הנ"ל עובר את משוכת השיקול הראשון.

לגבי השיקול בדבר "היקף השימוש", קבע בהמ"ש כי "הגישה השלטת בארה"ב ביחס לפרמטר של היקף השימוש היא, שהעתקה גורפת ומדוייקת (מילולית או ויזואלית- על פי ההקשר) של היצירה המוגנת- תמנע סיווג היצירה כהוגן. ואולם, בהקשרים מסויימים,

⁶ עמ' 277-278 רע"א 2687/92 דודו גבע נ' חברת וולט דיסני פ"ד מח(1), 251

⁷ שם, עמ' 278

מוגבלים ביותר, כשהפונקציות שנועדו היצירה המקורית וההעתק לשרת שונות זו מזו- קיימת נטייה להכשיר גם העתקה מלאה⁸.

הגישה האמריקאית התקבלה בארץ בפס"ד "בלבו"⁹, שם קבע בהמ"ש כי בהעתקת מרבית היצירה אין משום "שימוש הוגן".

בענייננו, "מטרת השימוש" המבוקשת אינה מסחרית כלל וכלל. מדובר במטרה בעלת ערך חברתי עצום (ראה בסעיף "חשיבות היומן"), שאין ביסודה כל מטרה מסחרית ולפיכך לפי שני הפרמטרים המרכיבים את השיקול הראשון, יש לראות בטיפול המבוקש ביומן משום "טיפול הוגן".

מנגד, הואיל והשימוש המבוקש כולל את העתקתו של כל היומן, דבר שכאמור שולל את הגדרתו כ"טיפול הוגן", יש לבחון האם המקרה שלפנינו נופל בגדר אותם "הקשרים מסויימים", עליהם דיבר השופט מלץ, שיחשבו בכ"ז ל"טיפול הוגן". בנוסף, ייתכן ופרסומו של מחקר על היומן, או הוצאת עותק מוגהה מחקרית, תפגע בפוטנציאל המסחרי של היצירה ויגרע מהרווח הפוטנציאלי של יורשיו של אייכמן בפרסום היומן. ברם, העתקה שנועדה ביסודה לצרכי מחקר גרידא, ללא פאן מסחרי, לא בהכרח תפגע בפוטנציאל המסחרי של היומן, באם קיים אחד כזה¹⁰.

מלבד זאת, גם במקרה של פגיעה פוטנציאלית כזו, יש לשקול להצדיק פגיעה שכזו מקום שהרווח הציבורי מהעניין עולה על ההפסד הפרטי ממנו¹¹.

בפס"ד Williams & Wilkins co. V. United States Of America, (487 F.2d 1345, 180 U.S.P.Q.9) התיר בהמ"ש האמריקאי העתקת מאמרים מכתב-עת של התובע הואיל והמאמרים שימשו למטרות לא מסחריות ולצורך מחקרים רפואיים. בהמ"ש קבע שם, שקבלת התביעה תפגע קשות במחקר (שהינו אינטרס ציבורי מהמעלה הראשונה א.צ.), ועל כן דחה אותה למרות הפגיעה שסבל התובע באותה פרשה.

הואיל ובענייננו, כאמור¹², אי מסירת היומן למכון מחקר רציני תגרום לפגיעה בחקר השואה, (שתקודם רבות ע"י מסירת היומן למחקר רציני), יש לראות בפסה"ד האמריקאי כתקדים מלמד לענייננו.

לאור כל הנ"ל, נראה לי כי האינטרס הציבורי הקיים בענייננו במסירת היומן לצורכי מחקר עולה על פגיעתו הפוטנציאלית של בעל זכות היוצרים.

⁸ שם

⁹ belbo film production נגד חברת מוניטין בע"מ ואח' תא (ת"א) 1143/83 פס"מ תשמ"ז (ב), 391

¹⁰ אין ספק כי יש לבדוק קיומו של פוטנציאל מסחרי שכזה.

¹¹ ראה לענין זה: Paul Goldstein: "Copyright; Principles, law and practice", Boston Toronto London / Vo-(3), p 193

¹² ראה הפיסקה בעניין חשיבות היומן.

מה עוד, שאיני סבור שפגיעה שכזו תהיה משמעותית אם בכלל, שכן המשפחה תוכל לדרוש את העותק המקורי של היומן, בכל עת שתחפוץ, ותוכל לפרסם מיד עותקים ממנו עוד בטרם תסתיים עבודת המחקר. בנוסף, ניתן להחתים את המוסד שיקבל על עצמו את עבודת המחקר ביומן, על התחייבות שתאסור עליו להשתמש ביומן למטרות מסחריות.¹³

ברצוני לסייג את המסקנה אליה הגעתי באיבחון חשוב ביותר.

בהמ"ש בארה"ב¹⁴ קבע כי **במאמר שלא פורסם**, יהיו כללי ה"טיפול ההוגן" נוקשים ביותר.

אין ספק כי במאמר שלא פורסם, אשר בו לא הגיע הפוטנציאל הכלכלי לכדי מימוש כלל ואשר לא זכה עדין המחבר לקרדיט כיוצר, תקשה המלאכה על המעתיק להוכיח קיומו של "טיפול הוגן". במאמר שכזה, מאזני האיזון ייטו מראש לטובת בעל זכות היוצרים ועל המעתיק תוטל המשימה להניח שיקולים כבדי משקל באופן מיוחד, לשם הטית הכף לטובתו.¹⁵

הואיל ובענייננו מדובר ביומן שלא פורסם עד היום, יש לבחון האם יש בשיקולים המצדיקים העתקת היומן משום להטות את הכף לטובת העתקה זו.

9. סיכום

זכות היוצרים ביצירה היתה ונשארה של יוצרה, הווה אומר של אייכמן.

היות וכך, אין למדינה זכות להעתיק את היומן או לפרסמו, והיות והזכות הקניינית ביומן היה ונשאר של אייכמן ימ"ש, אין למדינה גם את הזכות להחזיק ב"מקור" שברשותה ועליה להשיבו לבעליו עם דרישה.

השאלה הגדולה (שבחרתי שלא להכריע בה), הינה האם יש למדינה זכות להעתיק את היומן ולהשתמש בו לצרכי מחקר.

שאלה זו (הנשענת בעיקרה על החריג הקבוע בחוק המתיר הפרתה של זכות יוצרים לצרכי מחקר), תלויה בהגדרת ה"טיפול ההוגן" אותו דורש החוק. הגדרה זו, נקבעת אד-הוק על פי "מבחן איזון" בין האינטרס הציבורי המונח על כף המאזניים (חשיבותו של האינטרס הציבורי, מידת הפגיעה בו במידה וידחה וכו'), לבין האינטרס הפרטי של בעל זכות היוצרים.

¹³ שרה פרזנטי, "דיני זכויות יוצרים" כרך שני, הוצאת בורסי ת"א תשנ"ב, עמ' 548

¹⁴ Harper & Raw V. Nation Ent', 471 U.S. 539, P 225. U.S.P.Q 1073 (1985)

¹⁵ דאה הע"ש 7 שם, עמ' 528

לעני"ד, הואיל והאינטרס הציבורי של העם היהודי, שכמעט ונכחד בשואה, בחקר פרק זה בתולדותיו הינו בעל חשיבות עליונה, והואיל וחשיבות היומן מבחינתו של אייכמן ומשפחתו אינה נראית ככבדת משקל, (אייכמן עצמו, כאמור לא פסל את השמדתו של היומן, ולגבי הפגיעה בפרוטנציאל הכלכלי הטמון ביומן, כלל לא ברור עד כמה פגיעה זו ממשית ומכריעה, שכן המשפחה יכולה לתבוע את ה"מקור" בכל זמן שתראה ותוכל לעשות בו ככל העולה על רוחה), כפות מאזני מבחן האיזון והצדק ייטו לטובת השימוש לצורכי מחקר.

שימוש זה ביומנו של הצורר הגרמני הינו המינימום של המינימום של "טיפול הוגן".

(בשולי הדברים, ברצוני להוסיף, כי לא נדרשתי בחו"ד זו, לדרך בחירת מכון המחקר שיטפל ביומן ולבעיית השיויון הכרוכה בנושא. לעני"ד, ראוי לכנס מומחים בעניין, כדוגמת אלה שנכחו בישיבה שהתקיימה במשרדינו, (ראה עמ' 2), על מנת שישבו ויקבעו קריטריונים ראויים, לבחירת החוקר המתאים).

ב ב ר כ ה
ארי צוקרמן
מתמחה בלשכה המשפטית